

zien haar op school, waar de schoolpsychologe het onderwerp bespreekbaar maakt. Een ander meisje in de klas blijkt ook een psychisch zieke ouder te hebben waar ze nog nooit over had gesproken ('want ja, wie zit daarop te wachten?'). Zowel de onzekerheid van de klasgenoten als de behoeften en verwachtingen van Naomi komen aan bod, wat tot meer begrip leidt. Verder is voor Naomi het allerbelangrijkste om 'leuke, gezellige dingen te doen, waarbij ik mezelf kan zijn'. Die ruimte vindt ze in het dierenpension, waar haar stagebegeleidster zonder er veel woorden aan vuil te maken een grote steun is – Naomi is te allen tijde welkom bij de dieren en maakt daar uitgebreid gebruik van. Die ruimte vindt ze ook door met vriendinnen 'op de hangplek bij Albert Heijn' te praten en lachen en roddelen over jongens, kleren en school. 'Dan kan ik alles even vergeten, dan is het er even niet.' En haar vriend Roy is onmisbaar: 'Hij haalt me hier weg als het even moeilijk is. Hij zorgt voor me.'

VOOR ANDREA GEKOZEN

In het portret van Andrea gaat de aandacht uit naar de positie die Gerben en Coleta, goede vrienden van Andrea's moeder, hebben ingenomen. Zij kenden Andrea al als baby'tje en hebben op een gegeven moment toen het alcoholprobleem van haar moeder uit de hand liep, bewust gekozen om aan de kant van Andrea te gaan staan en voortaan allereerst haar te steunen. Dat hield in dat zij altijd welkom was, dat ze contact met haar hielden, regelmatig samen dingen ondernamen. Het doet mij denken aan hoe ik als kind in de schoolvakanties altijd bij mijn peettante en oom uit logeren ging. Ik weet nog goed hoe belangrijk dat voor me was, al spraken we nooit over de situatie thuis met mijn psychisch zieke moeder. Het was gewoon 'er even helemaal uit zijn' – andere sfeer, andere gewoonten, ander soort aandacht, afleiding en plezier. Uiteindelijk zijn Coleta en Gerben ook actiever geworden en hebben ze Andrea geholpen om hulp voor zichzelf te vinden toen ze dreigde te verzui- pen in de conflicten met haar ruziezoekende drinkende moeder. Mede dankzij deze 'buitenstaanders' heeft Andrea zich los weten te maken en zien we haar in de film als een gezonde sterke jongere die haar eigen weg wel vindt.

THUIS ZIJN BIJ ANDEREN

Daan is nog maar 11 jaar, en bepaald niet 'los' van zijn moeder. Je hoort hem praten op de verantwoordelijke, zorgzame toon die zo typerend voor kinderen van is. Als het niet goed gaat met zijn moeder en haar depressie de overhand krijgt, zegt hij tegen zijn juf: 'Nee, dat vind ik ook niet leuk, maar voor mijn moeder is het erger hoor!' Hij doet aandoenlijk wijze uitspraken over zijn

moeder en zichzelf, al zie je hem ook 'gewoon kind zijn' met vriendjes op het schoolplein – gelukkig is hij dat niet kwijt geraakt. Waarschijnlijk is dat voor een groot deel te danken aan zijn moeder Irene, die ondanks haar ziekte veel oog heeft voor het gevaar dat dit voor haar kind te belastend en te zwaar wordt. Zij regelt al jarenlang de situatie rond haar zoon op zo'n manier dat hij (ook) bij anderen terecht kan, zich daar veilig en thuis voelt.

NIET ALLEEN VOOR HULPVERLENERS

In de documentaire zijn de portretten van Naomi, Andrea en Daan versneden tot een samenhangend verhaal over ondersteuning vinden buiten het eigen gezin. De jongeren vertellen wat zij prettig vinden en nodig hebben om een eigen plek te vinden, eigen ruimte in te nemen. Hoe belangrijk het is om niet alleen een verlengstuk van de zieke ouder te zijn, maar ook een ander, eigen leven te leiden. Een andere plek waar het isolement doorbroken wordt, waar het veilig is, waar je soms wat kunt vertellen - of juist helemaal niet hoeft te praten. Als je maar gewoon 'jezelf' kunt zijn zoals Naomi over het dierenpension zegt.

De makers (Ingrid Ligtermoet heeft initiatief genomen en de begeleidende tekst geschreven, en Clé Jansen die voor de productie tekende) presenteren de DVD als voorlichtingsfilm die heel breed kan worden ingezet: bij preventiewerkers, trainers en docenten, leerkrachten op school, welzijnswerkers, psychologen en andere hulpverleners/behandelaars. De begeleidende brochure biedt suggesties voor gebruik van de documentaire en de portretten, met discussievragen, stellingen en rollenspel. Hier wordt duidelijk verondersteld dat hulpverleners met de DVD aan de slag gaan. Maar hoe komt de boodschap terecht bij de burens, die zich wellicht enige zorgen maken maar niet weten wat ze kunnen doen? Bij de familie, die wel voelt dat er iets mankeert bij die ene zus of broer die altijd teveel drinkt maar het niet aandurft om er met hun kinderen over te praten? Bij de klasgenoten, die zich uit onzekerheid en onhandigheid afwenden van de drama's bij een jongere thuis (als ze er al wat van weten)? Als je je realiseert dat het om 1,6 miljoen kinderen en jongeren gaat, waarom dan deze documentaire niet 'gewoon' op de televisie tonen? Het zou de moeite waard zijn. Deze boodschap verdient een zo breed mogelijk publiek, want juist de 'gewone' mensen zijn degenen die het kleine gebaar kunnen maken!

DVD Klein gebaar, groot geluk
2008, uitgeverij SWP
ISBN 978 90 6665 939 1
www.kleingebaargrootgeluk.nl